

<div></div>	<div></div>
כמה מגיבורי מלחמת העצמאות שחשו כאילו גורשו בחרפה מהצבא, פנו להנהגה ההיסטורית של המפלגה והציעו את שירותם. הכול היה בשל למהלך של הכנת אלטרנטיבה מהפכנית, שבבסיסה קציני צה"ל הבכירים, שנאלצו לפרוש מהגוף אותו הקימו ובראשו יצאו למלחמה. מעמדם הקודם בצבא אפשר להם להרחיב את הבסיס ולצרוף אליהם, בחשאי כמובן, קצינים בשירות פעיל.	
ב־1950 פעלו תאים חשאיים של מפ"ם בשירות הבטחון, בממשל הצבאי, במשרד הבטחון ובצבא. יש להקרים ולומר, שפרשת מחתרת מפ"ם במערכת הבטחון רגישה ביותר. המיעוד אודותיה מוגבל, וחלקו הגדול איננו זמין לחוקר. כמה מחברי התאים עשו לימים קריירה בטחונית מרשימה. מהם שהיו לאלופים, שגרירים וחבריי־כנסת, לאו רווקא ממפ"ם. אחד מהם היה לשר במפלגה ימנית רווקא. ממילא מובן עד כמה מוגבלת האפשרות לסמוך על ראיונות מאוחרים ועריות בעל־פה של הנוגעים בדבר. הדברים שלהלן נסמכים על כמה מקורות. אלה המאוחרים כוללים עדויות של חברי קיבוצים, שהתבקשו להכין מחסן נשק מקביל למחסן הרשמי, המוכר והרשום עליידי השלטונות. לדבריהם, לפחות בחמישים קיבוצים הוכן מחסן נשק חשאי. לנתים היה מאגר הנשק הסודי גדול בכמותו ובאיכות הציוד שבו מהמחסן שנועד להגנה המרחבית בפיקוח צה"ל. מקור אחר המלמד על פעילות התאים החשאיים, הוא חיק מסמכים של ברוך רבינוב, שהיה אז ראש ועדת הבטחון של 'הקיבוץ הארצי'.	
ברוך רבינוב, חבר בית־אלפא, מראשי ה'הגנה' ואחד מבכירי משרד הבטחון לעת הקמתו, הוא שקושר את הנושא לחזון. רבינוב היה במעגל הראשון של מקורכי חזון, ובענייני בטחון הוא היה איש סודו. היחסים ביניהם חרגו ממסגרת של נאמנותו של פעיל התנועה למנהיגו, והתפתחו לידידות אישית ומשפחתית. סמוך לפרשת כינוס הפלמ"ח 'התפטר' גם רבינוב ממערכת הבטחון. לאחר שנים רבות של פעילות בתפקידים בכירים בתחומי הבטחון ביישוב, ציפו בבית־אלפא שיחזור הכיתה. חזון פנה לקיבוצו וביקש לאשר לרבינוב המשך הפעילות. הוא נקרא לרכז את ועדת הבטחון של המפלגה. חזון לא הצטרך להפציר הרבה; החברים נרמזו שיש סיבות כבדות משקל המחייבות אותם לוותר במקרה זה על עקרון הורטציה. התפקיד שיועד לרבינוב אינו פעילות תנועתית רגילה ומן הראוי לא להרבות על כך בדיבורים. [[] דרוש מקור []]	

מולדת שנייה

<div></div>	<div></div>
במהלך ההגנה, הוצגו ארצות־הברית, ישראל לא יכלה להוסיף ולהתחמק מהכרעה. המושג 'ניטוליות' עצמו לא היה ניטרלי. מי שאימץ לעצמו מושג זה, כמו הצהיר על אהדתו ל'ברית־המועצות'. כל נושא נבחן על־פי אמות מידה סטטאליות של סוציאליזם או אמריקניזם, שדוה להכרעה בין טוב לרע, כל עד על־פי מיקומו. לא היה כאן אפשרות ל'שורה'. מי שבחר בברית־המועצות, צידד בסטלין ובכל זאת מהכרעותיו, כולל המהיכה בתפיסת האמות והתרבות של ו'דאנוב ובתיאוריות מודעיות נוסח התיאוריות הביולוגיות של לינסקן. [[] דרוש מקור []] הוא התנגד, כמובן, למעצמות המערב, 'מחרחי המלחמה האימפריאליסטית'. ההנחה הייתה, שצפויה מלחמה עולמית, שבה יתמודד המזרח המתקדם מול המערב הראקציוני. ב־1949 חבצ אוהרנצ'יק' כהן, מהאידיאולוגים הבולטים של 'הקיבוץ הארצי', להתכונן מראש ולהכין כלים כדי לסייע לצבא האיום המתכוון לכבוש את המזרח התיכון. [[] דרוש מקור []] התכונה לקראת המלחמה הגדולה, שהיהיה גם ההגשמות 'מלחמת המעמדות', התפרסה ככיוונים שונים ורחבים, כולל הכנות צבאיות, כדי לקדם את האפשרות שכך־גוריון, בברית עם הימין, 'יחליט לסייע לאויבי ברית־המועצות'. על רקע זה הכריז חזון בדרמטיות מעל במת הכנסת: 'שכאן, בארץ־ישראל חי — כל זמן שאנו חיים — כוח אשר לא יתן, בחייו לא יתן, שארצנו תשמע קרש קפיצה למלחמה נגד ברית המועצות'. [[] דרוש מקור []] בסמינר מרוכז שהתקיים בשלהי 1950, שבו השתתפו אנשי הבטחון של 'הקיבוץ הארצי' ו'הקיבוץ המאוחד', אמר חזון, שמפ"ם רואה עצמה מחויבת לברית־המועצות. הוא הביא דוגמה מעניינת: אם תבקש ברית־המועצות מישראל להימנע, משיקולים אסטרטגיים, מבנית נמל עמוק מים בחיפה, על מפ"ם להיעתר לפנייה, גם אם האינטרס הכלכלי של ישראל מחייב בניית נמל כזה. [[] דרוש מקור []]	

הוועדה הצבאית

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

<div></div>	<div></div>
---------------------------------------	---------------------------------------

את עקרונות הפעילות, אם כי לפעמים הובאו לפניה נשאים מבצעיים. כך, לדוגמה, בישיבתה מיום 9 במאי 1950 היא אישרה היערכות חירות מקיפה. דף קרוע, המחוץ חלק מהסיכום, נותר בידונו. ניתן לקרוא בו כדלהלן:

- על כל משק להפריד באופן קפדני בין הנשק שהוצעא לו ע"י ההגנה והח"ל. והוא ברישום שירות החינוש של צה"ל, לבין הנשק שנרכש על-ידי המשק במישרין ואינו ברישום כנ"ל.
- את הנשק מהסוג השני אשר אינו ברשותו צה"ל יש להטמין בסליק מיוחד בהתאם לסידורי הסליק. על כל הוראות הסדרות הכלולות בהן. גם כיחס לחברי המשק עצמו, אשר היו מחייבים ונחוגים כימי שלטון המנט.

ידיעת עצם הענין ומקום המחבוא לא יכול לחרוג מתפקיד של 3 אנשים...

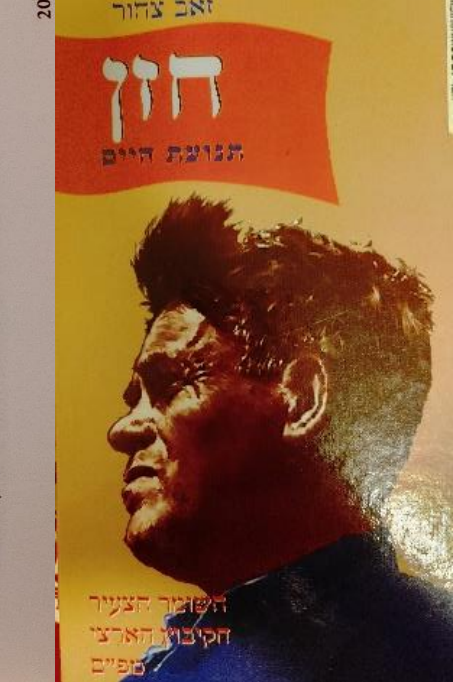
 באחד הקובוצים הוטרף מ'שרד גדול'.³³

בישיבות אחרות נמסרה אינפורמציה על פעילות ו'אי המפלגה בכל יחידה, על הכנית להחזרת מאה קצינים לצבא הקבע ביוזמת המפלגה, ועל 'דחיות מגויסים צעירים לתפקידים', בפעילויות החשאיות של תאי מפ"ם בצה"ל פעול לא פחות מתשעים קצינים בצבא הקבע. הרשמות השמיות סומנו כסודיות ביותר. וזמן הושמרו כמובן. האינפורמציה שהועברה בין החברים הייתה כללית, בדרך-כלל ללא שמות. ברוך רבינוב ה'רשה לעצמו להשתבח בחיבור אנונימי של התפקידים שבנם מכהנים שותפי הסוד:

- מפקד פיקוד, 2 רמ"טים, 2 קציני מבצעים פיקודיים, 3 מח"טים, 2 סמו"טים.
- מפקד מחוז, 5 סגני מפקדי מחוז, 1 מפקד חיל, 2 בכירים בחיל הום, 6 בחיל האוויר, 7-10 במטכ"ל, 6 מודיעים בקורס מג"דים, 20 חנוכים [בקורס מג"דים?].

מתוך השמות הנזכרים ברשימות השונות, 11 עתידים להגיע לדגת אלוף ומנה.³⁴ על פעילות התאים ידוע אך מעט. מן המיאורים שנותרו ניתן ללמוד על השפעת ספרות המהפכה הרוסית בדרך בניית התאים ושטות הפעלהם. התאים היו ממודים. התכנסו במקומות סודיים מחוץ לבסיס, בדרך-כלל בקיבוץ סמוך או בבית פרטי של אחד מחבריהם. ההא היה שוויוני, ללא כל התחשבות בדרגות, והישיבות נענו ללא מדים. השתתפו בהן חיילים בשירות סדיר וקציני קבע. ניהול ההא הופקד בידי מזכיר, שנבחר על-ידי התא. לעתים דרגתו הצבאית עיר מזכיר ההא הייתה נמוכה משל החברים האחרים. התפקיד העיקרי של ההא היה להחריד בחשאי את רוח המהפכה לאהלי הצבא, ולהמתין ליום פקודה. כחא נדונו גם בעיות היחידה. כלל עליות בדרגה ותפקידים.

הגיוס לתא נעשה כמיטב המסורת המחתרנית. מי שהיה אז צוער בקורס קצינים מספר, שיום אחד פנה אליו בחשאי צוער מחבריו והזמין אותו למפגש חשאי של צוערים מהקורס שלו בדירה פרטית בנתניה. בפגישה השתתף ישראל ב', ששיגע

מולדת שנייה

אותם להשתתף בתא. הפגישות התקיימו אחת לשבועיים, בערב שהוקצה ל'אפטר דיוטי'. התקיימו הרצאות אורח, ובעיקר דיונים פנימיים. כך, למשל, נדונה השאלה, מה על החייל לעשות אם יידרש לפרוק בנמל חיפה אוניית נשק המיועדת לצבא — לזרוק את הנשק לים, או שמא צורכי הצבא מחייבים אותו לקלוט נשק מכל מקור, אפילו אמריקאי.³⁵ ככל הנראה, הפעילות בתאים לא חרגה מגיבוש חברתי שלהם, והודגש בה הדיון האידיאולוגי והתיאורטי. ייתכן, שבמקרים בודדים נלקח נשק ממחסני צה"ל ונאגרו בסליקים; ניתן להעלות על הדעת, שנאספו מפות ולוקטה אינפורמציה, ושמא גם היו הרהורים מוקדמים על דרכי ההיערכות המעשית כאשר תפרץ המלחמה העולמית. התכניות האופרטיביות היחידות עסקו בתגובה לאפשרות שהימין הרוויזיוניסטי ישתלט בכוח על המדינה.³⁶

התרחבות רשת התאים החשאיים עלולה הייתה לגרום לחשיפתם. ואכן, הפעילות הרוחשת לא נעלמה מעיני החשדניות של איסר הראל, במיוחד זו שנרקמה בסביבתו המיידית. הוא עצמו צירף לשירות הבטחון קבוצה מרוכזת של כשלושים איש יוצאי פלמ"ח, בראשותו של גרשון רבינוביץ מרוחמה. בתכנית הטלוויזיה 'חיים שכאלה' שהוקדשה לחזן, סיפר איסר הראל על 'מחתרת של מפ"ם, מחתרת בתוך משרדי הממשלה, בתוך הארגון שלי, בתוך שירות הבטחון'.³⁷ הראל פנה לבן-גוריון וקיבל, ככל הנראה, את הסכמתו לשני מהלכים מקבילים: האחד, פיקוח מוגבר על ראשי מפ"ם, שבמסגרתו הוטל מעקב אחרי מאיר יערי, שכלל הטמנת מיקרופון במשרדו. המהלך השני היה פנייה לחזן.

ההפרדה בין יערי לחזן, כאשר לאחר טומנים בחשאי מיקרופון ועם השני מושוחים בגילוי-לב, מבטאת את ההבחנה הדקה שעשה בן-גוריון בין השניים. ההערכה של בן-גוריון הייתה, שהלהט המהפכני סוחף את מפ"ם במהירות שמאלה, וכי הכפירה בציונות כבר חדרה לשורות המפלגה ולתאים החשאיים שלה. לפי הערכה פשטנית זו, היה יערי, האידיאולוג של המרכסיום־לניניזם, בדרכו אל מחוץ לקונצנזוס הציוני. ואילו אצל חזן, כך העריך בן-גוריון, הפרימאט הציוני קודם לאידיאולוגיה הזרה,³⁸ על-כן בחר איסר הראל בחזן, כדי לשטוח בפניו את חששותיו מהדינמיקה המתחוללת בקרב צעירי מפ"ם.

בהיעדר פרוטוקול לא ניתן לשחזר מה בדיוק נאמר באותן שיחות, שהתנהלו ככל הנראה במחצית השנייה של שנת 1951. יש מקום להערכה, שהראל הפנה את תשומת לבו של חזן לכך, שמישהו אחר משתלט על התאים שהוקמו מלכתחילה בפיקוחו; וייתכן, שהצביע במפורש על משה סנה. עובדה היא, שזמן קצר לאחר הפגישות בין הראל לחזן, לפתע, ללא כל בירור מוקדם, ללא הסבר וללא כל סיבה חיצונית גלויה לעין, הופסקה פעולותם של התאים החשאיים בצה"ל. התאים פורקו, רוב הניירות הושמדו, רוב הסליקים נחשפו והנשק הועבר למחסן הנשק הרשמי של הקיבוץ. התאים שהוקמו בצה"ל כדי למנוע השתלטות ימנית־פשיסטית מבפנים, או של מעצמות המערב מבחוץ, פורקו אפוא על-ידי מי שעמד מאחורי הקמתם. חזן ביקש למחוק כל זכר לפרשה זו; כשם שהתאים הוקמו בחשאי, כך גם פורקו בחשאי.

201

British Mandate-era arms cache found under Israeli kibbutz - Haaretz Com

Eli Ashkenazi

Follow

Jan. 28, 2014

An old weapons cache containing dozens of rifles was uncovered at Kibbutz Mesilot in the Beit She'an Valley Monday, during excavation for the construction of a new classroom in the local school.

- Aging Haganah veterans reunite for one of the last times**

The rifles were found wrapped up in wax paper, outside the kibbutz fence. Kibbutz members said the police had been informed and a police sapper would be dealing with the find.

The man who hid the rifles, Ephraim Neubart, passed away and no one knows when he hid them. Neubart's son, Gadi, told Haaretz that no one knew about the cache except two other members, who used to be the kibbutz metal workers.

“We knew more or less where the ‘slik’ was, Neubart said, using the slang word for such weapons caches, best known for the role they played in the 1948 War of Independence. But Neubart’s assumption about the date of the cache is surprising – he believes his father and his confidants hid the weapons after the state was established, and not during the war.

“My father took his secret to the grave with him and was never willing to reveal where the ‘slik’ was,” he said.

(Hazan: Movement of Life, Yad Izhak Ben-Zvi Institute, Ze’ev Tzahr, 1997, p. 197) (‘British Mandate-era Arms Cache Found Under Israeli Kibbutz’, Ha’aretz, Eli Ashkenazi, January 28, 2014) https://www.haaretz.com/.premium-arms-cache-found-under-kibbutz-1.5316108

Prof. Zeev Tzahr, the first president of Sapir College, passed away. Tzahr, 76, was a Zionist scholar, the personal secretary of David Ben-Gurion and one of the most prominent figures in the development of the Negev. Under his leadership, Sapir became the largest public college in Israel. "A beloved figure who will be greatly missed," Sapir President Prof. Omri Yadlin praised him. (...) He left his parents' house at the age of 14 and joined Kibbutz Ramat HaKovesh. In the army he was deputy commander of a battalion in the Golani, and he fought in the Six Day Wars, in attrition, on Yom Kippur and in the first Lebanon. In 1970, he moved with his family to Sde Boker, where he worked at a seminary, and at the same time Ben-Gurion needed a research assistant. "They called it a personal assistant. Today they call it a research assistant," Tzahr said in an interview. "Until I arrived, Ben-Gurion had no one to work with in his personal research. When I came, he was already 84 years old and behind him were 30 books, which he would research and edit himself." Ben-Gurion died in November 1973, while Tzahr was still a conscripted officer after the Yom Kippur War. His retirement from Sapir College in 2010 was affected by his health condition, after an aggressive bacterium was discovered in his heart that forced him to stay close to Ichilov Hospital.

בארץ

כללי · משפט ופלילים · חינוך ובריאות · מזג אוויר · רוחה וחברה

הלך לעולמו פרופ' זאב צחור, נשיאה הראשון של מכללת ספיר

צחור בן ה-76 היה חוקר ציונות, מזכירו האישי של דוד בן גוריון ומהדמויות הבולטות בפיתוח הנגב. תחת הנהגתו הפכה ספיר למכללה הציבורית הגדולה בישראל. "דמות אהובה שתחסר מאוד", ספד לו נשיא ספיר פרופ' עומרי ידלין

מתן צורי פורסם: 23.01.17, 17:13

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4911614,00.html>

פרופ' זאב צחור
שילום: חיים הורנשטיין

הלך לעולמו פרופ' זאב צחור, נשיאה הראשון של מכללת ספיר

את בית הוריו עזב בגיל 14 והצטרף לקיבוץ רמת הכובש. בצבא היה סגן מפקד גדוד בגולני, והוא לחם במלחמות ששת הימים, בהתשה, ביום הכיפורים ובלבנון הראשונה.

בשנת 70' עבר עם משפחתו לשדה בוקר, שם עבד במדרשה, ובמקביל נזקק בן גוריון לעוזר מחקר. "קראו לה עוזר אישי. היום קוראים לה עוזר מחקר", ספר צחור בראיון. "עד שהגעתי לא היה לבן גוריון מי שעבד איתו במחקרים האישיים שלו. כשבאתי הוא היה כבר בן 84 ומאחוריו 30 ספרים, שאותם תיחקר וערך בעצמו". בן גוריון הלך לעולמו בנובמבר 1973, בזמן שצחור היה עדיין קצין מגויס אחר מלחמת יום כיפור.

פרוישטו ממכללת ספיר ב-2010 הושפעה ממצבו הבריאותי, לאחר שנתגלה חיידק תוקפני בלבו שחייב אותו לשהות קרוב לבית החולים איכילוב.

Books

784A.13/7-3150 : Telegram

The Ambassador in Israel (McDonald) to the Secretary of State

TOP SECRET   PRIORITY   TEL AVIV, July 31, 1950—11 a. m.

61. Importance of Prime Minister's disclosure reported below will I hope excuse my accidental violation of Department's standing instructions re my actions in Jerusalem to escape Tel Aviv heat and attend Bach concert, I was in Jerusalem July 28-30. Being informed Prime Minister was in Elath, Mrs. McDonald and I had tea his residence with Mrs. Ben-Gurion where to my complete surprise Prime Minister joined us.

He talked to me privately an hour substantially as follows:

Eban is returning Washington with instructions sound out desirability of visit of Prime Minister to US this fall to discuss "on highest level" possibility of USG sponsoring three years program to increase Israeli population through intensified refugee immigration to two millions and build with American arms effective Israeli army of 250,000 men "capable and anxious aid US and UK and Turkey to resist Russian aggression".

EBOOK - FREE

★★★★★
0 Reviews
Write review

Foreign Relations of the United States,
Volume 5

By United States. Department of State

Search in this book Go

About this book

My library

My History

Books on Google Play

[Terms of Service](#)

EBOOK - FREE

★★★★★
0 Reviews
[Write review](#)

Foreign Relations of the United States,
Volume 5

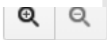
By United States. Department of State

Search in this book

Go

[About this book](#)

Books

Add to my library

Write review

Page 961

ISRAEL

961

Prime Minister hopes he “can convince President Truman, Secretary Acheson and US military that America’s vital interest would be served by proposed strengthening of Israel as only country other than Turkey in eastern [*western*] Asia willing to fight Russian aggression to limit of strength”. Prime Minister feels American Jews would give or lend money required beyond USG possible loans only if USG first sponsors intensified Israel efforts speed up immigration.

Prime Minister praised President Truman’s Korean decision as “bold and vital step to block Communist expansion and hence may prove turning point in history.” Russia, he added, is regime “based on fear, deceit, force and repression”. It “must be stopped if freedom is to live in world”.

In answer my question re Israel left-wing labor, Prime Minister said confidently, “Israeli people would support crushing any form Communist collaboration in event world conflict. Only few Mapam could possibly cause embarrassment and this locally”. Re-equipped and enlarged Israeli army “would guarantee Israeli unity in support of West”. If Russia attacked Israel’s strategic air fields “Israel’s new army could and would hold until US and UK forces could arrive”.

Comment: Conscious of large implications of effects Prime Minister’s proposal upon US overall ME policy, I gave no indication possible Washington response. Prime Minister could not have been more explicit in willingness commit Israel unreservedly to West. His statement is doubly significant because it follows and doubtless represents consensus opinion Foreign Office and diplomats whose fortnight conference Tel Aviv and Jerusalem he attended. Although Israel’s attitude strengthened by increasing difficulties internal economy, I believe it basically represents culmination of realization by Israeli leaders that Israel can survive only in world freed from menace of Communist aggression. To defend itself Israel would fight against Russian invaders as desperately as against Arabs. *End comment.*

McDONALD

(784A.13/7-3150: Telegram, The Ambassador in Israel (McDonald) to the Secretary of State, Top Secret, Priority, Tel Aviv, July 31, 1950. In: Foreign Relations of the United States, Vol. 5, United States Department of State, pp. 960-961. Note: many US diplomatic documents are written deliberately in an abbreviated or note form as means of making the document brief.)

<https://books.google.ca/books?id=oL9j6uV6O8AC&pg=PA960&dq=%22Israeli+army+of+250,000+men%22&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiCn7nJ3eTmAhW-HjQIHYOhCZEq6AEILzAB#v=onepage&q&f=false>